

KJAK

Brúgvín um politiskar væmingar og vaggandi gjálv

Tórbjørn Jacobsen

Ætlanin um gerð av Tanga-fjarðartunlinum, sum kom brestandi út úr politiska móðurlívinum við afturpartinum fyri, er løgd í eina prosess, har hon annaðhvørt verður egg ella ungi. Eftir uppgangin av vitleysu CIP-loysnini setti Landsstýrið ein arbeiðsbólk niður, spekkaður við embætisfólki av ovastu rókum, at snikka til eitt til-mæli, um hvussu farast skal fram í málinum, sum higartil er størsta einstaka infrakervisætlan í Føroya søgu. Ein niðurstøða hjá bólkinum er, at: “Tapið fyri brúkaran er nógv størri í eini privatari verkætlan óansæð privata rentukostnaðin (uml. 3,5 mia. kr.) – tí hann vil optimera eftir hægsta umsetningi – og tí er hendan loysnin vald frá.”

Samsvarandi tilmælinum hevur politiska skipanin latið arbeiðsbólkinum eitt kommissorium – ein arbeiðs-

setning – har nágreinast skal hvør skilabesta loysnin er fyri føroyska samfelagið, t. e. tann loysnin, ið hevur við sær størstu samfelagsnyttuna. Nevndir vera fyra streingir: Almenn figging, alment partafelag, APS (alment, privat, samstarv) og privat. Tilmælisbólkurin hevur ikki sitið sjóvarfallið av sær, og niðurstøðan er greið í mun til akstur-kioskina hjá CIP og Kára. Bólkurin mælir til, at Tangafjarðartunnilin verður lagdur í eitt slag av almennum partafelag soleiðis, sum vit kenna tað aftur frá hinum báðum undirsjóvartunlunum. At hin fyrrverandi departement-sjefurin í niðurlagda Inn-lendismálaráðnum er ein av tilmælarunum, kennist ikki sørt tragikomiskt, eftir alt tað buldur og brak, sum hevur herjað politisku skipanina og samfelagið hesar seinastu mánaðirnar. Helst sigur tað ikki sørt um hvør, ið hevði brøkurnar uppi á í tí fasuni av málinum. Nú vendir málið um ikki annað rætt, hvat ið ognar- og rakstrarliga hóp-inum viðvíkur.

Í landbúnaðar samfelag-num brúktu føroyingar lít-ið og onki firðirnar. Fólka-konsentrátiónirnar lógu so nær útróðrarmiðunum sum gjørligt, tað ráddi um

at rógva stytsta teinin við árarnar, fyri at bjarga sær mettuna, so mátti man í aðrar mátar snúgva sær alt eftir hvussu líkindini annars lagaðu seg. Tað samfelagið megnaði ikki at metta fleiri enn 4 túsund fólk. Stóra lopið á søgunnar slóð kemur við fiskivinnusamfelagnum, og tástaðni fáa vardir firðir og ditto vágir allan týdn-ingin fyri framtøkuna. T.d. Klaksvík, Fuglafjørður, Skála-fjørður, Seyrvág, Miðvág, Vestmannahavn, Trongis-vágsfjørður og Vág. Fólka-talið 10-faldaðist av hesum revolutionerandi vinnuliga paradigmaskifti. Skip og flótandi eindir høvdu tørv á tryggum havnaviðurskift-um.

Tilmælingarbólkurin hjá landsstýrinum heldur nú uppá, at tað eigur at vera umhugsað, at broyta linju-føringina í Tangafjarðar-tunlinum til at fevna um ein tunnil millum Strendur og Sund, og síðani skal ein brúgv gerast yvir Saltnes-grynnuni, alt fyri at minka íløguna og váðan í verk-ætlanini. Grundgevingin er, at samfelagnyttan fer at vaksa óvanliga nógv, táíð strandingar seta seg á hjólhestin ella fara labbandi yvir í Heiðarnar eini ørindi, ella øvut, táíð glyvramenn

við spentar ál fara traðkandi á pedalarnar yvir um fjørð-in. Og sum rosinan í pylsu-endanum staðfesta tey: “Ein brúgvaloysn kann verða framd uttan at ávirka skipa-ferðsluna á Skálafjørðinum stórvegis.” Kortini leggja teir upp fyri reaktiónunum, sum hava verið av hesi vitleysu ætlan, síðani hon á fyrsta sinni sá dagsins ljós.

Her giti eg, at tilmælingar-bólkurin er farin langt út um kommissoriið sum Lands-stýrið hevur latið teimum. Ongin hevur heitt á tey um at viðgera skipaferðsluna inn og út av Skálafjørðinum, yvirhøvur, og hvar eru argu-mentini fyri hesi útsøgnini: “Ein brúgvaloysn kann verða framd uttan at ávirka skipa-ferðsluna á Skálafjørðinum stórvegis?”

“When darkness comes/ And pain is all around/ Like a bridge over troubled water.” Soleiðis syngja teir, Paul Simon og Arthur Garfunkel. Svartir skýbøklar fara um okkara part av landinum, og tað pínir í hjarta og heila, táíð ein skilaleys ætlan sum hendan, at steingja fræg-asta fjørðin í hesum lítla landinum av fyri øllum møguleikum í framtíðar vinnu, rulla fram í almenna rúminum. Væl kann tað vera, at tilmæлта loysnin tøkniliga/

figgjarliga er frægasta loysnin separat fyri sjálvan tunnilin, men tað eru onnur samfelagsatlit sum skulu takast í hesum førinum. Tað er allur samanhangurin, sum má vera grundarlagið undir verkætlanini. Í mínum optikki snýr tað seg um at knýta 80% av fólkinum í landinum saman við eini ás, sum heilt víst fer at fremja ein samrakstrarmátt í meginøkinum og í øllum Føroyum. Ein leið sum hartil er ein forrætning í sær sjálvari. At høgga av hæli og sneiða av tá í eini verkætlan, sum verður aksturmeginás í hundraðir av árum frameftir, er lítið skilagott. Fyri ikki at siga vitleyst.

Ein embætisbólkur kem-ur ikki at ráða fyri hvør loysnin verður, til tað hevur fólkið valt sínar politikarar. Teir eiga at halda seg til upprunaligu ætlanina, sum gongur uppá land báðumegin fjørðin. Skuldu teir bara umhugsað tankan um ætl-anina, at seta ein propp í Skálafjørðin, skulu teir rokna við, at ugðafjarðarnir hevja seg, tí sum skaldið sigur um fólkið á tí annars so kongatrúgva Skálafjørðinum, í sambandi við fiskimanna-felagsstreikurnar í fimti-árunum: “Úti undir væð-ingini í hvørji sál liggur ein

berserkur og slotar !”

Vóni ikki at dulda polit-iska dagsskráin nú er at steðga málinum um Tanga-fjarðartunnilin, og at nývakta brúgvamálið er gjara út, fyri at fáa fólk í økinum til at flyta fokus og orkuna, til bara at verja seg fyri ólíkindunum, sum tilmælingarbólkurin, bara mannaður við høvuðs-staðarborgarum, diskar upp við í hesum døgum. Upp-skotna ætlan teirra broytir eisini málið soleiðis, at grótið sum skal takast upp úr havbotninum, fer aðrar leiðir enn til útbyggingar á frægasta fjørði, sum før-oyingar eiga, - ella ætla teir at steingja fjørðin av fyrst soleiðis, at grótið kann akast yvir um brúnna, tá borarnir eru farnir at eta seg inn undir Tangafjørð?

Summa summarum: Jarðleggið brúgvætanina yvir Saltnesgrynnuni um-gangandi, annars skal ilt verða verri !w

Hví vil samgongan ikki seta ein kanningarstjóra?

Gunvør Balle

Enn hanga ein røð av iva-málum og spurningum í leysum lofti viðv. leikluti løgmans og hjá fyrrverandi innlendismálaráðharranum í málinum um Eysturoyar-tunlinum. Hetta mál dálkar alt tað politiska umhvørvið og órógvar ein hóp av týðandi politiskum arbeiði, ið liggur á láni. At samgongan ikki vil seta ein kanningarstjóra

skapar tí enn størri illgruna um, at alt ikki er farið rætt fram.

Onki løgtings- ella lands-stýrisfólk kann vera dómari í hesum máli, tí eigur ein pro-fessionellur og óheftur løg-frøðingur at kanna um em-bætisførslan og fyrisitingin hjá landsstýrismanninum og løgmanni er útint á lög-ligan hátt í málinum um Eysturoyartunnilin. Um tað nakrantið hevur verið grundarlag fyri at seta ein kanningarstjóra, so er tað í hesum málinum.

Fleiri av fremstu løgfrøð-ingum landsins hava úttalað seg um, at her ruggar ikki rætt og at hesi óvissuni kann hvørki politiska skipanin ella embætisverkið liva við. Havi ikki hoyrt nakran løg-

frøðing sagt, at her er onki at fara eftir. Um tað er sum løgmaður sigur, at “alt er farið fram eftir bókini”, um onki er at dylja, - hví er løgmaður so ikki tann fyrsti til at lata eina óhefta kanning prógva hetta? So hann kann siga seg vera reinsaðan og harvið reisa álitid aftur á politisku skipanina?

Millum teir mongu álvar-somu spurningarnir eru:

1. Var heimildin fyri at fara undir samráðingar við CIP í lagi?
2. Var heimildin fyri at lova CIP eina mið kr í break-free í lagi?
3. Er tað í lagi, at løgtingið skal viðgera eina lóg, sum er grundað á ein sáttmála, ið verður hildin loyniligur fyri løgtinginum og fyri al-

menninginum. At skúgva til síðis grundleggjandi rættindir sum alment innlit?

4. Var tað í lagi, at landsstýr-ismaðurin í innlendis-málum afturhelt upplýs-ingar frá m.ø. lógardeildini fyri Løgtinginum?
5. Var tað í lagi, at lands-stýrismaðurin í innlend-ismálum afturhelt upp-lýsingar frá Landsverki fyri Løgtinginum?
6. Hevur løgmaður framt nøktandi eftirlit við landsstýrismanninum í innlendismálum?

Samgongan brúkar sum um-bering, at landsstýrismála-nevndin í lötuni kannar málið. Meirilutin í hesi nevnd (sum eru samgongutingfólk)

hevur higartil ikki vilja sett ein kanningarstjóra. Nevndin kannar bert tveir spurningar, tann um heimild er fyri tí einu milliónini til CIP og um upplýsingarnar hjá Landsverki, ið vóru aftur-hildnir. Hon kannar sostatt als ikki leiklut løgmans, sum kanska er tann mest áhugaverdi. Løgmaður var sjálvur við á fundinum, tá avtalan um eina mió. í break-free varð avtalað, sjálvt um hann í Løgtinginum rópti nei, tað hevði hann ikki, og dagin eftir í sjónvarpinum viðgekk, at tað hevði hann kortini.

Landsstýrismálanevndin hevur rættiliga skerðar møguleikar í sínum kann-ingararbeiði og kann bert innkalla landsstýrisfólk til hoyringar. Tað kunnu ganga

nakrar vikur áðrenn nøkur niðurstøða fyriligur, og rættiliga óvist er hvør tann niðurstøðan verður. Men Føroya fólk hevur krav uppá at fáa endurreist álitid á politisku skipanina nú. Og Føroya fólk má sum minsta krav kenna seg trygt við, at tey, ið eru vald at umsita og gera landsins lógir, sjálvi seta eina æru í at hesar verða umsitnar rætt og lógliga. Hetta kann bert ein kann-ingarstjóri staðfesta og tí fái eg meg ikki at trúgva annað, enn at tað finnast um ikki annað 14 somikið frægir tinglimir, ið fara at taka undir við at fáa málið kannað av óheftum løgfrøðingi.

So segði skaldið - Spyrst so livst.